

EURÓPSKY SYSTÉM FINANČNÉHO DOHĽADU (ESFS)

Európsky systém finančného dohľadu (ESFS) je viacvrstvový systém mikro- a makroprudenciálnych orgánov, ktorý tvoria [Európsky výbor pre systémové riziká](#), tri európske orgány dohľadu a vnútroštátne orgány dohľadu. Cieľom ESFS je zabezpečiť konzistentný a ucelený finančný dohľad v EÚ. Tento systém dohľadu prechádza zmenami v nadväznosti na zavedenie bankovej únie a pravdepodobné vystúpenie Spojeného kráľovstva z EÚ.

PRÁVNY ZÁKLAD

Článok 114 a článok 127 ods. 6 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

ZÁKLADNÉ INFORMÁCIE A CIELE

Na základe odporúčaní uvedených v [správe](#) de Larosièrovej expertnej skupiny, pokiaľ ide o posilnenie európskych mechanizmov dohľadu, bol v roku 2010 zavedený ESFS, ktorý začal fungovať 1. januára 2011. ESFS pozostáva z [Európskeho výboru pre systémové riziká](#) (ESRB), troch európskych orgánov dohľadu (ESA) – [Európskeho orgánu pre bankovníctvo](#) (EBA), [Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy](#) (ESMA) a [Európskeho orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov](#) (EIOPA) – a vnútroštátnych orgánov dohľadu.

Hlavným cieľom ESFS je zabezpečiť, aby sa pravidlá, ktoré sa vzťahujú na finančný sektor, náležite uplatňovali vo všetkých členských štátoch v záujme zachovania finančnej stability, podporovania dôvery a poskytovania ochrany spotrebiteľom. Medzi ciele ESFS patrí aj vypracovanie spoločnej kultúry dohľadu a uľahčenie jednotného európskeho finančného trhu.

ESFS je systém mikro- a makroprudenciálneho dohľadu. Hlavným účelom mikroprudenciálneho dohľadu je dozerať na jednotlivé finančné inštitúcie a obmedzovať ich ťažkosti, a to v záujme ochrany spotrebiteľov. Makroprudenciálny dohľad sa zase zaoberá vystavením finančného systému ako celku spoločným rizikám a jeho cieľom je obmedziť jeho výkyvy s cieľom chrániť hospodárstvo ako celok pred značnými stratami v oblasti reálnej produkcie. V rámci ESFS je ESRB zodpovedný za makroprudenciálny dohľad nad finančným systémom EÚ, zatiaľ čo mikroprudenciálny dohľad vykonávajú EBA, ESMA a EIOPA, ktoré spolupracujú v spoločnom výbore.

Vytvorenie bankovej únie v roku 2012 zmenilo podobu rámca dohľadu EÚ, pretože sa zaviedli nové prvky, ako napríklad jednotný súbor pravidiel pre dohľad,

[jednotný mechanizmus dohľadu](#) (SSM), ktorý začal fungovať v roku 2014, [jednotný mechanizmus riešenia krízových situácií](#) (SRM), ktorý začal fungovať v roku 2016, a európsky systém ochrany vkladov (EDIS). Rokovania o EDIS stále pokračujú.

RÁMEC

A. Mikroprudenciálny dohľad

Mikroprudenciálny dohľad EÚ charakterizuje niekoľkoveštvový systém orgánov, ktoré sú rozdelené podľa odvetvia (bankovníctvo, poisťovníctvo a trhy s cennými papiermi) a úrovne dohľadu a regulácie (EÚ a vnútroštátne).

1. Európske orgány dohľadu (ESA)

Na európskej úrovni sú ESA zodpovedné za mikroprudenciálny dohľad. EBA, EIOPA a ESMA sú agentúry EÚ s vlastnou právnou subjektivitou, ktoré zastupujú ich jednotliví predsedovia. Sú nezávislé a konajú len v záujme Únie ako celku. V septembri 2017 Komisia vydala „balík preskúmaní ESA“ pozostávajúci z troch legislatívnych návrhov s cieľom posilniť právomoci, riadenie a financovanie európskych orgánov dohľadu.

Podľa nariadení, ktorými boli ESA zriadené, je ich hlavným cieľom prispievanie k stabilite a účinnosti finančného systému. ESA zohrávajú úlohu pri: zlepšovaní bezproblémového fungovania vnútorného trhu vrátane predovšetkým riadnej, účinnej a konzistentnej úrovne regulácie a dohľadu; zaisťovaní integrity, transparentnosti, účinnosti a riadneho fungovania finančných trhov; posilňovaní medzinárodnej koordinácie dohľadu; predchádzaní regulačnej arbitráže a presadzovaní rovnakých podmienok hospodárskej súťaže; zabezpečovaní, aby akékoľvek relevantné riziko bolo riadne regulované a pod dohľadom; zvyšovaní ochrany zákazníkov.

ESA prispievajú k rozvoju jednotného súboru pravidiel vypracúvaním návrhov regulačných technických noriem a vykonávacích technických noriem, ktoré prijíma Komisia (ako delegované alebo vykonávacie akty). Vydávajú usmernenia a odporúčania a majú určité právomoci v prípadoch porušenia práva EÚ zo strany vnútroštátnych orgánov dohľadu, núdzových situácií a sporov medzi príslušnými vnútroštátnymi orgánmi.

Všetky tri ESA majú rovnakú organizačnú štruktúru. Riadiacimi orgánmi sú dozorná rada (hlavný rozhodovací orgán, ktorý tvorí predseda, predseda príslušného dozorného orgánu v každom členskom štáte a jeden zástupca Komisie, Európskej centrálnej banky (ECB), ESRB a ostatných dvoch ESA), správna rada, predseda a výkonný riaditeľ.

a. Európsky orgán pre bankovníctvo (EBA)

Právny základ: nariadenie (EÚ) č. 1093/2010, ktorým sa zriaďuje Európsky orgán pre dohľad (Európsky orgán pre bankovníctvo) [v znení neskorších právnych predpisov](#)

Sídlo [EBA](#) je v súčasnosti v Londýne. Vzhľadom na očakávané vystúpenie Spojeného kráľovstva z EÚ však EBA postupne presúva svoje prevádzky do Paríža a od júna 2019 bude fungovať v plnom rozsahu vo svojich nových priestoroch. Pôsobnosť EBA zahŕňa úverové inštitúcie, finančné konglomeráty, investičné spoločnosti, platobné inštitúcie a inštitúcie elektronických peňazí. EBA má takisto za úlohu iniciovať a koordinovať

v spolupráci s ESRB stresové testy v celom bankovom sektore EÚ. Posledný stresový test sa uskutočnil v roku [2018](#) a ďalší je naplánovaný na rok 2020.

b. Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov (EIOPA)

Právny základ: nariadenie (EÚ) č. 1094/2010, ktorým sa zriaďuje európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov) [v znení neskorších právnych predpisov](#).

[EIOPA](#) má sídlo v Frankfurt nad Mohanom. Zameriava sa najmä na poisťovne a zaistovne, sprostredkovateľov poistenia, finančné konglomeráty a inštitúcie zamestnaneckého dôchodkového zabezpečenia. Prispieva k jednotnému súboru pravidiel v oblasti poisťovníctva a dôchodkového poistenia zamestnancov, a to najmä prostredníctvom režimov [Solventnosť II](#) a [IZDZ](#). EIOPA iniciuje a koordinuje stresové testy na posudzovanie odolnosti poisťného a dôchodkového sektora. Posledný stresový test v oblasti poisťovníctva sa vykonal v roku [2018](#) a stresový test v oblasti dôchodkového poistenia bol spustený v apríli [2019](#). Správa o stresovom teste sa má zverejniť v decembri 2019.

c. Európsky orgán pre cenné papiere a trhy (ESMA)

Právny základ: nariadenie (EÚ) č. 1095/2010, ktorým sa zriaďuje európsky orgán dohľadu (Európsky orgán pre cenné papiere a trhy) [v znení neskorších právnych predpisov](#).

[ESMA](#) sídli v Paríži. Jeho pôsobnosť zahŕňa trhy s cennými papiermi a zúčastnené inštitúcie (burzy, obchodníkov, fondy atď.). ESMA má v EÚ výhradnú zodpovednosť za registráciu ratingových agentúr a archívov obchodných údajov, dohľad nad nimi a ukladanie sankcií. Je tiež zodpovedný za uznávanie centrálnych protistrán a archívov obchodných údajov tretích krajín (t. j. krajín mimo EÚ) a za certifikáciu a potvrdzovanie v prípade ratingových agentúr tretích krajín.

ESMA vykonal druhý stresový test centrálnej protistrany v roku [2017](#) a v apríli [2019](#) spustil tretí.

2. Spoločné orgány

a. Spoločný výbor európskych orgánov dohľadu

Spoločný výbor je zodpovedný za celkovú a medzisektorovú koordináciu s cieľom zabezpečiť konzistenciu dohľadu. Ako je uvedené v nariadeniach o ESA, zahŕňa to tieto oblasti: finančné konglomeráty; účtovníctvo a audit; mikroprudenciálne analýzy medzisektorového vývoja, rizík a slabých miest finančnej stability; retailové investičné produkty; opatrenia na boj proti praniu špinavých peňazí; výmenu informácií medzi ESRB a ESA; a rozvoj vzťahov medzi týmito inštitúciami. Spoločný výbor je zodpovedný za urovnávanie sporov medzi orgánmi ESFS.

Spoločný výbor tvoria predsedovia ESA (a prípadných podvýborov), ktorí sa vždy po 12 mesiacoch postupne striedajú vo funkcii predsedu tohto výboru. Predseda spoločného výboru je podpredsedom ESRB. Spoločný výbor sa musí stretávať aspoň raz za dva mesiace. Sekretariát zabezpečujú zamestnanci ESA.

b. Odvolacia rada

Odvolacia rada je nezávislá od troch ESA a zaoberá sa odvolaniami, ktoré podali strany dotknuté rozhodnutiami ESA.

Tvorí ju šesť členov a šesť náhradníkov, ktorých na základe užšieho výberu navrhnutého Komisiou vymenúvajú ESA na obdobie piatich rokov.

Proti rozhodnutiam odvolacej rady možno podať odvolanie na Súdnom dvore Európskej únie .

3. Príslušné vnútroštátne orgány dohľadu

Každý členský štát určuje svoje vlastné príslušné orgány, ktoré sú súčasťou ESFS a sú zastúpené v ESA.

B. Makroprudenciálny dohľad

Európsky výbor pre systémové riziká (ESRB)

Právny základ: [nariadenie \(EÚ\) č. 1092/2010](#) o makroprudenciálnom dohľade nad finančným systémom na úrovni Európskej únie a o zriadení Európskeho výboru pre systémové riziká a [nariadenie Rady \(EÚ\) č. 1096/2010](#), ktorým sa Európskej centrálnej banke udeľujú osobitné úlohy týkajúce sa fungovania Európskeho výboru pre systémové riziká.

Makroprudenciálny dohľad na úrovni EÚ vykonáva ESRB. Jeho cieľom je predchádzať systémovým rizikám finančnej stability z hľadiska makroekonomického vývoja a zmierňovať ich. Zakladajúcimi nariadeniami sa ESRB zverujú rôzne úlohy a poskytujú nástroje vrátane: zberu a analýzy relevantných informácií; identifikácie systémových rizík a určenia poradia ich dôležitosti; vydávania varovaní a odporúčaní a monitorovania následnej činnosti; poskytovania posúdenia Rade, ak ESRB rozhodne, že môže nastať mimoriadna situácia; spolupráce s ďalšími stranami ESFS; koordinácie činnosti s medzinárodnými finančnými organizáciami, ako je Medzinárodný menový fond (MMF) a Rada pre finančnú stabilitu (FSB) a plnenia úloh uvedených v iných právnych predpisoch EÚ.

ESRB tvorí generálna rada, riadiaci výbor, dva poradné orgány (poradný výbor pre vedecké otázky a poradný výbor pre technické otázky) a sekretariát.

ECB poskytuje ESRB analytickú, štatistickú, administratívnu a logistickú podporu. Prezident ECB je tiež predsedom ESRB. V roku 2014 uverejnila Komisia [správu](#) o poslaní a organizácii ESRB.

C. Spolupráca na rôznych úrovniach

Rôzne subjekty ESFS tiež koordinujú na medzinárodnej úrovni svoju činnosť s rôznymi inštitúciami.

ROZVOJ RÁMCA DOHĽADU

Finančná kríza ukázala, že jednoduchá koordinácia dohľadu nad finančným trhom prostredníctvom ESFS nestačí na to, aby sa zabránilo roztrieštenosti európskeho finančného trhu. V snahe prekonať túto prekážku bola zriadená [banková únia EÚ](#). Jeden z jej hlavných pilierov, [SSM](#), je mimoriadne dôležitým prvkom rámca

dohľadu. Jeho cieľom je zabezpečiť konzistentný a koherentný dohľad nad úverovými inštitúciami, aby sa zabránilo regulačnej arbitráži a fragmentácii trhu finančných služieb v Európskej únii. Členmi SSM sú všetky členské štáty eurozóny a členské štáty mimo eurozóny, ktoré sa rozhodnú do mechanizmu vstúpiť. SSM pozostáva z ECB a príslušných vnútroštátnych orgánov, ktoré navzájom spolupracujú a vymieňajú si informácie. ECB je zodpovedná za efektívne a jednotné fungovanie mechanizmu. Od novembra 2014 jej [nariadenie o SSM](#) ukladá osobitné úlohy. Tieto úlohy zahŕňajú autorizáciu úverových inštitúcií, zabezpečenie súladu s prudenciálnymi a inými regulačnými požiadavkami a vykonávanie preverovaní. ECB je zodpovedná za priamy dohľad nad „významnými“ bankami, zatiaľ čo na „menej významné“ inštitúcie dohľadajú vnútroštátne orgány. Okrem týchto mikroprudenciálnych úloh vykonáva ECB aj makroprudenciálne úlohy a disponuje príslušnými nástrojmi, napríklad pokiaľ ide o kapitálové rezervy. Na tento účel bola riadiaca štruktúra ECB upravená, a to zriadením dozornej rady. V záujme zabezpečenia jednotného dohľadu ECB úzko spolupracuje s ostatnými orgánmi tvoriacimi ESFS, najmä s EBA.

ÚLOHA EURÓPSKEHO PARLAMENTU

Parlament ako spoluzákonodarca zohral dôležitú úlohu vo vypracovaní zakladajúcich právnych predpisov o ESFS a zohráva ju tiež v rokovaní o právnych predpisoch týkajúcich sa rôznych pilierov bankovej únie. Má svoju úlohu, pokiaľ ide o delegované akty (vrátane regulačných technických predpisov) a vykonávacie akty (vrátane vykonávacích technických predpisov), ktoré prijala Komisia. Má rozsiahle práva na informácie, dostáva napríklad ročný pracovný program, viacročný pracovný program a výročnú správu európskych orgánov dohľadu. Predsedov a výkonných riaditeľov ESA musí potvrdiť Európsky parlament. Okrem toho môže Parlament žiadať ESA o stanoviská. Parlament tiež každoročne hlasuje o absolútoriu za plnenie rozpočtu ESA. Parlament a ECB navyše uzavreli medziinštitucionálnu dohodu^[1] s cieľom zabezpečiť [zodpovednosť](#) a dohľad nad úlohami, ktoré boli ECB zverené v rámci SSM. Okrem toho predseda dozornej rady [predkladá](#) Parlamentu výročnú správu ECB o činnostiach dohľadu, objasňuje výkon úloh v oblasti dohľadu zo strany ECB a odpovedá na otázky členov Výboru pre hospodárske a menové veci (ECON).

Dražen Rakić / Denitza Dessimirova
05/2019

[1]2013/694/EU.

